

arolwg caris 2017

data o 1998 tan 2016

Cynhyrchir diweddariad bob blwyddyn o nifer yr achosion yr adroddwyd amdanynt i CARIS, a chyhoeddir cyfraddau mynychder yr anomaleddau cynhenid a chlefydau anghyffredin allweddol. Cyhoeddir y diweddariad fel Ystadegau Swyddogol. Mae'r adroddiad byr hwn yn rhoi crynodeb o'r wybodaeth a gyhoeddir yn gyflawn ar ein gwefan www.caris.wales.nhs.uk

Ar ben hyn arferwn ganolbwyntio ar ddau anhwylder allweddol bob blwyddyn, gan ddarparu gwybodaeth drwyadl amdanynt.

Adroddir am ryw 1,400 o achosion newydd y flwyddyn i CARIS. Erbyn diwedd 2016, roedd 32,580 o achosion wedi cael eu cofnodi ar gronfa ddata CARIS ers 1998. Cyfradd yr anomaleddau cynhenid yw 5.1%, ac mae un anomaledd gan y rhan fwyaf o achosion (59.4%) a gofrestrir. Mae 86% o'r achosion yn cael eu geni'n fyw, gan roi cyfradd enedigaethau byw o 4.4% o fabanod sydd ag anomaleddau cynhenid. Mae 96.9% o'r babanod a enir yn fyw yn goroesi tan eu penblwydd cyntaf.

O'r achosion hynny lle gwyddys beth yw rhyw y baban, mae 59.1% yn wrywaidd a 40.9% yn fenywaidd. Mae 804 o achosion lle na chofnodir neu na wyddys beth yw rhyw y baban (a hynny gan amlaf o ganlyniad i derfyniad neu gamesgoriad), a 13 o achosion a gofnodwyd fel rhai rhyngrywiol. Ymddengys ar sail y map fod mwy o achosion yn digwydd yn ardal Abertawe na mewn mannau eraill, ond mae'n debyg bod hyn yn adlewyrchu arferion cofnodi gwell, gan fod swyddfa CARIS wedi'i lleoli yn Ysbyty Singleton, Abertawe.

Datblygiad arwyddocaol yn ystod 2017 oedd bod tîm cofrestru CARIS wedi derbyn hawl mynediad at Badgernet – system feddalwedd sy'n cofnodi'r holl dderbyniadau newydd-enedigol i ysbytai ledled Cymru. Mae hyn yn golygu y byddwn yn cofnodi achosion mewn modd mwy cynhwysfawr yn y dyfodol.

Datblygiad arall oedd llwyddiant ein cais i gael cymryd rhan yn EUROLINKCAT, astudiaeth Ewropeaidd sy'n darparu gwybodaeth

am gyfraddau marwolaeth a deilliannau ar gyfer plant a enir ag anomaleddau cynhenid.

Cyfradd Gros* Achosion o Anomaleddau Cynhenid i bob 10,000 o enedigaethau, 1998-2016

Cyfradd Achosion CARIS i bob 10,000 o enedigaethau, 1998-2016

Awdurdod Lleol

>606 to 654 [2]
>558 to 606 [1]
>511 to 558 [4]
>463 to 511 [10]
415 to 463 [5]

Cyfradd Cymru = 512

Cynhyrwyd gan Arsyllfa Iechyd Cyhoeddus Cymru, gan ddefnyddio data CARIS (Iechyd Cyhoeddus Cymru) a PHB (ONS) © Hawlfraint y Goron a hawl cronfa ddata 2017. Arolwg Ordnans 1000044810

* Y gyfradd gros yw cyfanswm yr achosion o anomaledd (ni waeth ai trwy gamesgoriad, terfyniad beichiogwydd, genedigaeth fyw neu enedigaeth farw y daeth y beichiogwydd i ben), wedi ei rannu â chyfanswm y genedigaethau byw a marw.

arolwg caris 2017

data o 1998 tan 2016

Diabetes mamol cyn y beichiogrwydd ac anomaledau cynhenid

Mae gwaith wedi cael ei gyflawni i arolygu anomaledau cynhenid ymhlith menywod sy'n dioddef diabetes math 1 a 2 cyn eu beichiogrwydd.

Mae cyfradd mynychder diabetes math 2 yn codi mewn oedolion o bob oedran, a hynny mewn cysylltiad â'r cynnydd yn lefelau gorbwysedd. Mae tystiolaeth yn dangos mai gwaethaf yn y byd yw rheolaeth y fam dros lefelau gliwcos yn nyddiau cynnar y beichiogrwydd, uchaf yn y byd yw'r tebygolrwydd y bydd ei baban yn datblygu anomaledd cynhenid¹.

Dangosodd *Yr Archwiliad Cenedlaethol i Feichiogrwydd mewn Diabetes 2016*² fod rheolaeth ar gliwcos ar ei gorau ymhlith gwta rhyw 1/5 o fenywod â diabetes yng Nghymru yn nyddiau cynnar eu beichiogrwydd.

Defnyddiwyd data ysbyta³ i nodi achosion o feichiogrwydd ymhlith yr holl fenywod a ddiodefai ddiabetes cyn beichiogi rhwng 1998 a 2015. Amcangyfrifwyd y risg cymharol o gael beichiogrwydd yr effeithir arno gan anomaledd cynhenid gan ddefnyddio diffiniad EUROCAT⁴ o anomaledau cynhenid, a dangosir y canlyniadau yma. Mae hyn yn datgelu bod y risg o eni baban ag anomaledd cynhenid deirgwaith uwch ymhlith mamau â diabetes Math 1, a dwywaith uwch ymhlith mamau â diabetes Math 2. Mae'r data yng Nghymru'n cadarnhau'r cynnydd yn anomaledau'r system nerfol (gan gynnwys namau'r tiwb niwral), rhai cardiaidd, a rhai'r glust, yr wyneb a'r gwddf yr adroddir amdanynt yn y ddogfennaeth.

Gall monitro ac ymyriadau priodol megis cynyddu asid ffolig cyn beichiogi ac yn nyddiau cynnar y beichiogrwydd leihau'r risg o anomaledd cynhenid yn y garfan hon o fenywod.

Anomaledau Cardiaidd Cynhenid

Y system y mae anomaledau cynhenid yn effeithio arni amlaf yw'r system gardiaidd, a dyna ganolbwynt sylw'r adroddiad a'r cyfarfod blynyddol eleni. Dyma chwech anomaledd cardiaidd difrifol y darperir gwybodaeth fanwl amdanynt yn y tabl.

Amgaead yr aorta: ataliad yn yr aorta ddisgynnol.

Trawsleoliad y llestri mawrion: mae'r aorta'n dod allan o'r fentrigl dde, a'r rhedweli (arteri) ysgyfeiniol o'r fentrigl chwith.

Pedwarawd Fallot: nam teisbanol fentriglol, stenosis ysgyfeiniol, gordwf y fentrigl dde ac aorta sy'n gaffio'r deisban (septwm).

Syndrom calon chwith hypoplastig: fentrigl chwith hypoplastig gydag atresia'r aorta a/neu'r falf feitrol.

Agorda ddwbl i'r fentrigl dde: mae'r ddwy redweli fawr yn cysylltu (yn llwyr neu'n rhannol) â'r fentrigl dde, yn aml â fentrigl chwith anghyflawn.

Truncus arteriosus: mae'n tarddu o ddwy fentrigl y galon i gyflenwi'n uniongyrchol y cylchrediadau rhedweliol aortig, ysgyfeiniol a choronol.

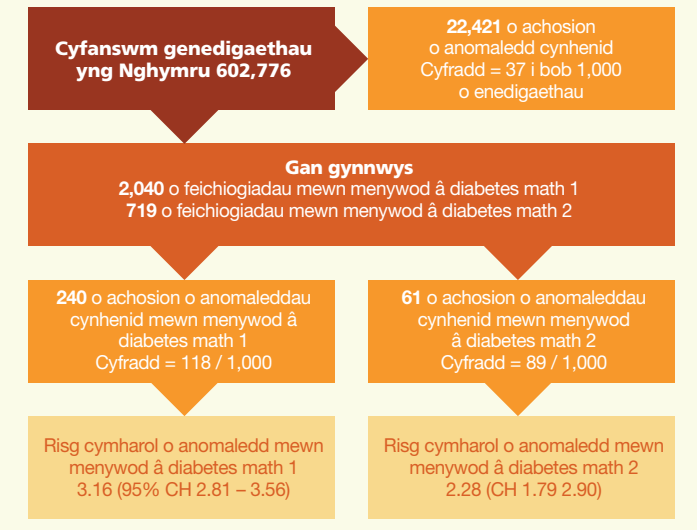
Mae cyfraddau canfod ar gyfer anomaledau cardiaidd difrifol yn dal i wella, ac mae canlyniadau Cymru ymhlith y rhai gorau yn y DU⁵.

Rydym yn monitro'r cyfraddau hyn, gan gydweithio'n glos â Sgrinio Cynenedigol Cymru.

Mae data CARIS yn cyfrannu at waith ymchwil rhyngwladol i'r moddion hynny a gymerir yn ystod beichiogrwydd (EUROmediCAT) sy'n gallu peri problemau cardiaidd ffetysol e.e. moddion gwrth-drawiad penodol a rhai triniaethau rhag acne. Mae'r rhagolygon hirdymor ar gyfer plant sy'n

⁵ https://nicor4.nicor.org.uk/CHD/an_paeds.nsf/vwContent/Antenatal%20Diagnosis?OpenDocument (cyrchwyd 01/11/2017)

Anomaledau cynhenid a diabetes mamol 1998-2015

¹ Bell et al (2012) "Periconception hyperglycaemia and nephropathy are associated with risk of congenital anomaly in women with pre-existing diabetes: a population-based cohort study" *Diabetologica* (2012)55:936-947

² National Pregnancy in Diabetes Audit Report 2016 <https://digital.nhs.uk/catalogue/PUB30109> (cyhoeddwyd 12/10/17 a chyrcwyd 01/11/17)

³ CGCC (PEDW) – Cynodau Gofal Cleifion Cymru

⁴ EUROCAT Guide 1.4 section 3.1: "The core set of congenital anomalies to be registered by all member registries are structural malformations and chromosomal anomalies diagnosed in the fetus, baby or child".

cyrraedd eu penblwydd cyntaf yn dda, er y bydd angen iddynt dderbyn ôl-ofal cardiolegol trwy gydol eu hoes.

Data allweddol ynghylch Anomaledau Cardiaidd, rhifau, canran a chyfraddau canfod, Cymru, 1998-2016

Anomaledd	Pob achos	Achosion a enir yn fyw	Yn goroesi nes cyrraedd 1 flwydd oed*	Cyfradd ganfod ar y sganid anomaleddau (18-20 wythnos) 2014-16
	n	n	%	%
Amgaead	360	324	93.4	90.4
Trawsleoliad	237	176	77.9	88.6
Pedwarawd Fallot	232	207	95.0	93.7
Syndrom calon chwith hypoplastig	195	86	45.5	58.1
Agorda ddwbl y fentrigl dde	134	97	76.4	80.4
Truncus arteriosus	66	42	65.6	73.8
				44.4 [#]

Cynhyrchwyd gan Arsyllfa Iechyd Cyhoeddus Cymru, gan ddefnyddio data CARIS (Iechyd Cyhoeddus Cymru)

* Ni chynhwyswyd beichiogiadau a ddaeth i ben yn 2016 yn y dadansoddiad o oroseswr gan nad yw'n bosibl eto inni ddatgan yn bendant a yw baban a anwyd yn y cyfnod hwnnw wedi goroesi nes cyrraedd un flwydd oed.

[#] Seiliedig ar bum mlynedd (2012-2016) oherwydd y niferoedd bach.

Cysylltwch â ni

CARIS, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Lefel 3, Bloc yr Adain Orllewinol, Ysbyty Singleton, Lôn Sgeti, Abertawe SA2 8QA
Ffôn: 01792 285241 (WHTN 01883 6122) E-bost: CARIS@wales.nhs.uk Caris.SafehavenMailbox@wales.nhs.uk

Iechyd Cyhoeddus Cymru
Public Health Wales